

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Uplatnění a projev zásady opatrnosti v účetních výkazech

Bakalářská práce

Autor: Stanislav Birčák

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Zdeněk Puchinger

Olomouc 2014

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2011/2012
Studijní program: Filologie
Obor: Angličtina se zaměřením na aplikovanou ekonomii

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

Předkádá	Adresa	Osobní číslo
Stanislav Birčák	Západní 14, Olomouc	F100669

Téma česky: Uplatnění a projev zásady opatrnosti v účetních výkazech

Téma anglicky: Application and effects of the concept of prudence in accounting statements

Vedoucí práce: Ing. Zdeněk Puchinger

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Právní vymezení zásady opatrnosti
3. Rezervy
 - 3.1. Právní vymezení a členění rezerv
 - 3.2. Rezervy daňově uznatelné (zákonné)
 - 3.3. Rezervy daňově neuznatelné (účetní)
4. Odpisy
 - 4.1. Odpisy daňové
 - 4.2. Odpisy účetní
5. Opravné položky
 - 5.1. Opravné položky zákonné
 - 5.2. Opravné položky účetní
6. Závěr
7. Shrnutí
8. Seznam pramenů a literatury
9. Seznam tabulek a obrázků

Seznam doporučené literatury:

1. DVOŘÁKOVÁ, D. Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1950-1
2. MÜLLEROVÁ, L. -- VOMÁČKOVÁ, H. -- DVOŘÁKOVÁ, D. Účetní předpisy pro podnikatele : (zákon o účetnictví, prováděcí vyhláška k zákonu, České účetní standardy). Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-363-8
3. MÜLLEROVÁ, L. -- VANČUROVÁ, A. Daně v účetnictví podnikatelů. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-163-3

4. BOHUŠOVÁ, Hana. Harmonizace účetnictví a aplikace IAS/IFRS. : ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-366-9

5. BELKAOUI, A. R Accounting Theory. : International Thomson Computer Press, 2004. ISBN 1844800296.

6. JANHUBA, Miloslav. Základy teorie účetnictví. Vyd. 1. V Praze - Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0852-4.

7. Mezinárodní standardy účetního výkaznictví 2003 včetně Mezinárodních účetních standardů a Interpretací. Praha, HZ, 2003

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucí práce:

Datum

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že bakalářskou práci „Uplatnění a projev opatrnosti v účetních výkazech“ jsem zpracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce a že veškeré použité zdroje a prameny v této práci jsou označeny a uvedeny v příloženém seznamu.

V Olomouci dne.....

Podpis

Tímto bych chtěl poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce Ing. Zdeňkovi Puchingerovi za cenné rady a připomínky, kterých jsem při psaní použil.

OBSAH

1. Úvod.....	7
2. Právní vymezení zásady opatrnosti.....	8
3. Rezervy.....	11
3.1. Právní vymezení a členění rezerv.....	11
3.2. Rezervy daňově uznatelné (zákonné).....	15
3.3. Rezervy daňově neuznatelné (účetní).....	21
4. Odpisy.....	24
4.1. Odpisy daňové.....	25
4.2. Odpisy účetní.....	36
5. Opravné položky.....	42
5.1. Opravné položky daňové.....	43
5.2. Opravné položky účetní.....	46
6. Závěr.....	50
7. Shrnutí.....	51
8. Seznam pramenů a literatury.....	52
9. Seznam tabulek a obrázků.....	54

1. Úvod

V dnešní době harmonizace účetnictví a v ekonomicky nestálém prostředí mají účetní jednotky, tedy právnické a fyzické osoby, tak jak jsou vymezeny v zákoně č. 563/1991 Sb., zákon o účetnictví, povinnost vést účetnictví podle uznávaných účetních zásad. Tyto zásady zabezpečují pravdivé a nezkreslené zobrazení ekonomického stavu účetní jednotky a jsou hojně aplikovány při vedení účetnictví a při sestavování účetních výkazů. Obvykle se při sestavování účetních výkazů vychází z předpokladu kontinuity účetní jednotky, tedy z pokračování její existence a z její budoucí činnosti. O předpoklad kontinuity účetní jednotky se opírá zásada opatrnosti, která přímo souvisí s oceňováním majetku a závazků ke dni uskutečnění účetního případu a ke dni vyhotovení účetní závěrky. Zásada opatrnosti je tedy založena na hypotéze, že s podnikatelskou činností jsou spojená určitá rizika, která je nutno zanést do účetnictví už v momentě, kdy jsou účetní jednotce známa. Bakalářská práce se zaměřuje na právní vymezení zásady opatrnosti a zkoumá, jakým způsobem se uplatňuje v účetních výkazech s ohledem na platnou českou legislativu v roce 2014.

Cílem této práce je poskytnout čtenáři detailní vymezení jednotlivých nástrojů realizace zásady opatrnosti, vysvětlení a použití těchto nástrojů na příkladech. Pojem zásada opatrnosti je v české legislativě ukotven v zákoně o dani z příjmů a v zákoně o účetnictví. Zákon o dani z příjmů je upraven tak, aby předcházel případnému zneužití zásady opatrnosti ke snižování základu daně. Na druhou stranu zákon o účetnictví zejména dbá na věrné a poctivé zobrazení účetních skutečností a stanovuje normy pro jejich vykazování. Díky odlišnému přístupu těchto dvou zákonů, dochází příležitostně ke vzniku nesrovnalostí, kterými se v této práci budu také zabývat.

Jednotlivé kapitoly jsou věnovány rezervám, opravným položkám a odpisům, jejich právnímu vymezení a detailnímu vysvětlení za jakých podmínek jsou tyto projevy zásady opatrnosti realizovány.

Dále se práce zabývá porovnáním jednotlivých nástrojů zásady opatrnosti podle jejich legislativního pojetí v Mezinárodních účetních standardech v Českých účetních standardech a US GAAP.

2. Právní vymezení zásady opatrnosti

Zásada opatrnosti nepochybně patří mezi klíčové principy v účetnictví. Bývá považována za jednu z nejdůležitějších účetních zásad, a to zejména protože přímo souvisí se sestavováním účetních výkazů, resp. spoluvytváří s ostatními zásadami o společnosti takový obraz, jakým se prezentuje externím uživatelům.

„Historickým vývojem názorů na význam zásady opatrnosti a její podstatou se zabývalo a zabývá velké množství autorů, např. Sterling (1970), Hendriksen (1982), Kam (1990), Belkaoui (1992), či Janhuba (2005). Tradiční chápání zásady opatrnosti, vyjádřené heslem „nepředjímej žádné zisky, ale vykaž (předjímej) všechny ztráty“¹ (Bliss, 1924 nebo MacNeal, 1979), bylo podrobováno rostoucí kritice, např. MacNeal (1979), Chambers (1974), Zeff (1974) či Fireš (1997). Kořeny odmítání úzce souvisejí s globalizací a rozvojem kapitálových trhů. V současné době jsou firmy, které jsou obchodovány na veřejných kapitálových trzích a které dosahují nejvyšší tržní kapitalizace, vlastněny tisíci či dokonce miliony drobných investorů. Každý z těchto investorů má pramalý vliv na řízení podniku, navíc jeho jediným zdrojem finančních informací o podniku jsou právě účetní výkazy, které zveřejňuje vedení podniku“²

„Nový pohled na zásadu opatrnosti a tendence k oslabení jejího významu se postupně prosazují i do účetních pravidel. Respektování zásady opatrnosti se v současném účetním výkaznictví obvykle projevuje třemi cestami:

- a) detailními požadavky, které vymezují okamžik rozpoznání a vykázání výnosu,*
- b) tvorbou rezerv na budoucí rizika a ztráty,*
- c) testováním, zda nedošlo k poklesu hodnoty aktiv (tzv. znehodnocení aktiv).“³*

¹ V anglickém originále: „Anticipate no profit, but anticipate all losses“ (Bliss) nebo „Never anticipate a profit but provide for all losses“ (MacNeal).

² PROCHÁZKA, David. Snížení hodnoty aktiv - konkrétní projev zásady opatrnosti v účetních výkazech. In: *Snížení hodnoty aktiv - konkrétní projev zásady opatrnosti v účetních výkazech* [online]. [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: https://webhosting.vse.cz/prochazd/media/Materialy/VSE/Veda/2008/2008_Zitomir.pdf

³ PROCHÁZKA, David. Snížení hodnoty aktiv - konkrétní projev zásady opatrnosti v účetních výkazech. In: *Snížení hodnoty aktiv - konkrétní projev zásady opatrnosti v účetních výkazech* [online]. [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: https://webhosting.vse.cz/prochazd/media/Materialy/VSE/Veda/2008/2008_Zitomir.pdf

V případě že bychom pátrali po jasném právním vymezení a vysvětlení zásady opatrnosti v české legislativě tak bychom ho nenašli. Její vymezení ovšem můžeme najít v koncepčním rámci Mezinárodních standardů účetního výkaznictví v odst. 37: *„Ti, kdo zpracovávají účetní závěrku, však musí čelit nejistotě, která je nutně spojena s mnoha skutečnostmi a okolnostmi jejich vzniku, jako je inkasovatelnost pochybných pohledávek, pravděpodobná doba použitelnosti budov a zařízení a počet záručních reklamací, ke kterým v budoucnu může dojít. Tuto nejistotu je třeba rozpoznat, vyjádřit její podstatu a rozsah a poté se řídit principem obezřetnosti při posuzování, která je třeba činit při odhadech prováděných v nejistých podmínkách, a to tak, aby aktiva nebo výnosy nebyly nadhodnoceny a závazky podhodnoceny. Respektování principu opatrnosti však nesmí vést například k vytváření skrytých nebo nadměrných rezerv, k úmyslnému podhodnocování aktiv nebo výnosů nebo k úmyslnému nadhodnocování závazků nebo nákladů, v tomto případě by účetní závěrka nebyla nestranná, a tudíž ani spolehlivá.“⁴*

Zásada opatrnosti totiž není explicitně zmíněna v zákonech České republiky, ale její podstata je obsažena v zákoně č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

„Účetní jednotky při oceňování ke konci rozvahového dne zahrnují jen zisky, které byly dosaženy, a berou v úvahu všechna předvídatelná rizika a možné ztráty, které se týkají majetku a závazků a jsou jim známy do okamžiku sestavení účetní závěrky, jakož i všechna snížení hodnoty bez ohledu na to, zda je výsledkem hospodaření účetního období zisk nebo ztráta.“ (§ 25, odst. 3, zákona č. 563/1991 Sb.)

Dále jsou v tomto zákoně zmíněny přímé projevy zásady opatrnosti: *„Ustanovení o oceňování podle § 25 odst. 3 vyjadřují rezervy, opravné položky a odpisy majetku. Rezervami podle tohoto zákona se rozumí rezerva na rizika a ztráty, rezerva na daň z příjmů, rezerva na důchody a podobné závazky, rezerva na restrukturalizaci. Rezervami se dále rozumí technické rezervy nebo jiné rezervy podle zvláštních právních předpisů. Opravnými položkami se vyjadřuje přechodné snížení hodnoty majetku; odpisy majetku vyjadřují trvalé snížení jeho hodnoty.“* (§ 26, odst. 3, zákona č. 563/1991 Sb.)

⁴ Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) 2005 včetně Mezinárodních účetních standardů (IAS) a Interpretací k 1. lednu 2005. Praha: International Accounting Standards Board, 2005. ISBN 80-239-5721-X.

Více zákon o zásadě opatrnosti nepojednává a její problematika je dále ošetřena vyhláškou č. 500/2002 Sb. a českými účetními standardy.

3. Rezervy

V nejistém a proměnlivém, stále vyvíjejícím se podnikatelském prostředí se každý rozumný podnikatel zamýšlí nad jistotou, kterou by mohl vnést do svého podnikání a tím se připravil na překonání méně úspěšných období. K tomuto účelu mohou účetním jednotkám posloužit rezervy jako zdroj financí, který se promítá na vrub nákladů a který se čerpá ve prospěch nákladů. Tento finanční zdroj je určený ke krytí budoucích závazků a výdajů, je-li znám jejich účel a je pravděpodobné, že nastanou bez ohledu na neznalost dané částky nebo data, ke kterému vzniknou. Účetní jednotky vytváří rezervy za účelem věrného zobrazení účetních skutečností tak, aby byla naplněna podstata zásady opatrnosti, která ukládá, aby všechna budoucí rizika a ztráty známé k rozvahovému dni byly zohledněny.

V kapitole Rezervy je věnována zvláštní pozornost právnímu vymezení a členění rezerv. Samostatné kapitoly budou dále věnovány rezervám zákonně uznatelným (zákonným) a zákonně neuznatelným (účetním) a jejich ukotvení v právním systému České republiky.

3.1. Právní vymezení a členění

Rezervy lze členit na základě následujících hledisek⁵:

- 1) Podle vztahu k dani z příjmů:
 - a) Daňové (zákonné)
 - b) Účetní (ostatní)
- 2) Podle účelu tvorby:
 - a) Obecné – např. na rizika a ztráty při podnikání
 - b) Účelové – např. na daň z příjmu
- 3) Podle vztahu k typu činnosti:
 - a) Provozní – např. na pěstební činnost
 - b) Finanční – např. na kurzové ztráty
 - c) Mimořádné – např. na restrukturalizaci

⁵ POLÁČKOVÁ, Jana. *Rezervy a dohadné položky v účetnictví podniku* [online]. Brno, 2012 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/347747/esf_b/BAKALARSKA_PRACE_-_REZERVY.txt.
Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

(4) Podle doby tvorby:

- a) Krátkodobé (2 – 3 roky)
- b) Střednědobé (do 5 let)
- c) Dlouhodobé (nad 5 let)

Pro účely této práce budeme vycházet zejména z rezerv z hlediska vztahu k dani z příjmů. “Základní rozdíl mezi účetními a zákonnými rezervami je v daňových dopadech - zatímco účetní rezervy jsou daňově neúčinné, zákonné rezervy jsou součástí základu daně. Za tuto výhodu je však třeba „platit“ striktním dodržáním všech podmínek zákona o rezervách, které se k zákonným rezervám vztahují“⁶.

Výši a způsob používání rezerv uvádí účetní jednotka ve vnitřním spise a přitom se řídí českou účetní legislativou, kde jsou rezervy upraveny podle zákona č. 593/1992 Sb.⁷, který upravuje způsoby tvorby a výši rezerv a určuje, které rezervy jsou nákladem (výdajem) daňově uznatelným.

Dále se pojmem rezervy zabývá vyhláška č.500/2002⁸, kterou se provádí některá ustanovení zákona č.563/1991 Sb.⁹. Jedná se zejména o §57 vyhlášky č.500/2002, postup tvorby a použití rezerv:

(1) Rezervy jsou určeny k pokrytí budoucích závazků nebo výdajů podle § 26 zákona, u nichž je znám účel, je pravděpodobné, že nastanou, avšak zpravidla není jistá částka nebo datum, k němuž vzniknou. U rezerv podle zvláštních právních předpisů se postupuje podle těchto předpisů.

Účetní jednotka, která využije metodu komponentního odpisování podle § 56a vyhlášky č.500/2002, neúčtuje o rezervě na opravy hmotného majetku.

(2) Tvorba rezerv se účtuje na vrub nákladů, jejich použití, snížení nebo zrušení pro nepotřebnost ve prospěch nákladů.

⁶ PILAŘOVÁ, Ivana. Účetní a zákonné rezervy. *Účetní a zákonné rezervy* [online]. 2011, č. 12 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d36145v45857-ucetni-a-zakonne-rezervy/>

⁷ Zákon č. 593/1992 Sb. o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů

⁸ Vyhláška ministerstva financí č.500/2002 Sb.

⁹ Zákon č.563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví

- (3) Zůstatky rezerv se převádějí do následujícího účetního období.
- (4) Rezervy nesmějí mít aktivní zůstatek.
- (5) Rezervy není možné používat k úpravám výše ocenění aktiv.
- (6) Výši vytvořených rezerv a jejich odůvodněnost ověřuje účetní jednotka nejméně při každé inventarizaci.

Z výše uvedených zdrojů vychází Český účetní standard pro podnikatele č. 004 – Rezervy, jehož cílem je „stanovení základních postupů účtování o tvorbě a použití rezerv za účelem docílení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami...“¹⁰

Tento dokument dělí rezervy na:

- 1) Rezervy podle zvláštních právních předpisů, jejichž tvorba, výše a použití jsou stanoveny zvláštním právním předpisem, především daňovými zákony
- 2) Rezerva na důchody a podobné závazky, jejichž tvorba, výše a použití jsou stanoveny smlouvou nebo právním předpisem
- 3) Rezerva na daň z příjmů, o nichž si rozhoduje účetní jednotka sama
- 4) Ostatní rezervy, o kterých si také rozhoduje účetní jednotka sama

Dále tento standard zmiňuje problematiku rezerv na restrukturalizaci¹¹ a stanovuje, podle jakých kritérií účetní jednotka může vytvářet tyto rezervy.

Standard¹² také stanovuje, že rezervy se vytvářejí procentem z určeného základu nebo v absolutní částce, pokud zvláštní právní předpis přímo nestanoví způsob tvorby rezerv.

Tvorba rezerv

Tvorba rezervy se ve výkazu zisků a ztrát projevuje zvýšením nákladů, tzn., snižuje hospodářský výsledek společnosti. Tato vytvořená rezerva se zároveň projevuje v rozvaze na straně pasiv v oblasti cizích zdrojů v oddílu B.I. „rezervy“. Symbolizuje závazek společnosti vynaložit tyto prostředky na daný účel a chová se jako jiné

¹⁰ Český účetní standard pro podnikatele č. 004 – Rezervy

¹¹ o rezervách na restrukturalizaci se detailněji věnuje kapitola 3.3

¹² Český účetní standard pro podnikatele č. 004 – Rezervy

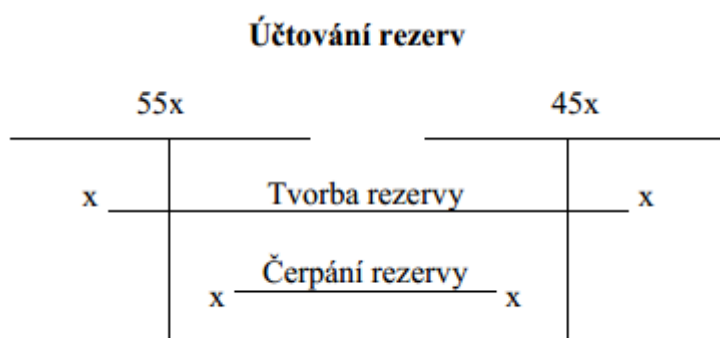
závazky společnosti. Vytváření rezerv na budoucí výdaje spojené s fungováním podniku (například na úhradu budoucích provozních ztrát) je nelegitimní¹³. Na účtu rezerv nesmí být aktivní zůstatek, pasivní zůstatek se přesunuje do dalších účetních období. Při inventarizaci rezerv se vyhodnocuje jejich výše a oprávněnost. Účetní jednotka stanovuje jejich tvorbu, výši, způsob jejich vytváření a jejich oprávněnost ve vnitřním předpise.

Čerpání rezerv

Při uplatnění čerpání rezerv se účtuje na vrub příslušného účtu účtové skupiny 45 – Rezervy se souvztažným zápisem ve prospěch příslušného účtu nákladového, což vede ke zvýšení hospodářského výsledku. Při zrušení (rozpuštění) rezerv pro nepotřebnost se účtuje ve prospěch nákladů (dojde ke snížení nákladů) což znamená, že tak neovlivňují celkovou výši výnosů. V případě nadměrné tvorby rezerv dochází k vytváření tzv. tichých rezerv, které se projevují v umělém nadhodnocování závazků. V obdobích hospodářského poklesu může rozpuštění takových nadměrných rezerv podniku posloužit jako nástroj k manipulaci hospodářského výsledku a uvést tak externí uživatele v omyl. Z těchto důvodů je v účetních standardech věnována patřičná pozornost tvorbě a čerpání rezerv.

Postup účtování o rezervách

Obr. č. 1 – Účtování rezerv

Zdroj: http://www.vse.cz/vskp/show_evskp.php?evskp_id=22948

¹³ Podle ustanovení o zákazu tvorby rezerv na provozní ztráty uvedeného v IAS 37. V české účetní legislativě je toto ustanovení neplatné. Typickým příkladem vytváření rezerv na provozní ztráty v české legislativě je rezerva na opravy dlouhodobého majetku.

3.2. Rezervy zákonně uznatelné (zákonné)

Podle § 2 zákona České národní rady č.593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, se dělí zákonné rezervy na:

- bankovní rezervy
- rezervy v pojišťovnictví
- rezerva na opravu hmotného majetku
- rezerva na pěstební činnost
- ostatní rezervy stanovené tímto zákonem podle § 10 – rezerva na odbahnění rybníka, rezerva finančních prostředků na sanaci pozemků dotčených těžbou, rezerva na vypořádání důlních škod, rezervy, u nichž zvláštní zákon¹⁴ uvede, že jde o výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, rezervy na rekultivace a sanace skládek, rezervy na zajištění vyřazování jaderného zařízení nebo pracoviště III. nebo IV. kategorie z provozu

Bankovní rezervy

Podle § 5, odst. 1, písm. b) zákona č.593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, jako výdaje (náklady) na dosažení, zajištění a udržení příjmů mohou banky vytvářet ve zdaňovacím období rezervy na poskytnuté bankovní záruky za úvěry poskytnuté bankami. Celková výše tvorby za zdaňovací období, podle § 5, odst. 2, písm. b) zákona č.593/1992 Sb., nesmí přesáhnout výši 2 % průměrného stavu poskytnutých bankovních záruk za úvěry poskytnuté bankami. Bankovní zárukou, dle § 5, odst. 4, zákona č.593/1992 Sb., se pro účely tvorby rezerv rozumí bankovní záruka, která byla poskytnuta subjektu se sídlem nebo bydlištěm na území členského státu Evropské unie v případě, bude-li použito pro její sjednání a poskytnutí právo státu, který je členem Evropské unie, s výjimkou případu, kdy bude v souvislosti s bankovní zárukou použito právo státu, který není členem Evropské unie, a to přesto, že použití tohoto práva umožňuje právo příslušného členského státu Evropské unie.

¹⁴ § 24 odst. 2 písm. i) zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Rezervy v pojišťovnictví

Podle § 6, odst. 1, zákona č.593/1992 Sb., se pro účely zjištění základu daně z příjmů v období, za které se podává daňové přiznání, uznává tvorba rezerv zaúčtovaná podle tuzemského zákona upravujícího účetnictví, která je výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, a to:

- a) z technických rezerv na neživotní pojištění tvorba rezervy na nezasloužené pojistné, rezervy na pojistná plnění, rezervy na prémie a slevy, vyrovnávací rezervy, rezervy pojistného neživotních pojištění, rezervy na splnění závazků z ručení za závazky České kanceláře pojistitelů podle zákona upravujícího pojištění odpovědnosti z provozu vozidla
- b) z technických rezerv na životní pojištění tvorba rezervy na nezasloužené pojistné, rezervy na pojistná plnění, rezervy pojistného životních pojištění, rezervy na prémie a slevy, rezervy na životní pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, rezervy na splnění závazků z použité technické úrokové míry a ostatních početních parametrů, rezervy pojistného neživotních pojištění

Dle § 6, odst. 2, zákona č.593/1992 Sb., u poplatníka se sídlem mimo území České republiky je tvorba technických rezerv výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů maximálně do výše, kterou by mohl uplatnit poplatník se sídlem na území České republiky.

Rezerva na opravy hmotného majetku

Dle § 7, odst. 1 zákona č.593/1992 Sb., která je výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, jehož doba odpisování stanovena zákonem o daních z příjmů je pět a více let, mohou vytvářet poplatníci daně z příjmu, kteří:

- a) mají k hmotnému majetku právo vlastnické nebo jsou organizační složkou státu příslušnou hospodařit s majetkem státu anebo jsou státní organizací příslušnou hospodařit s majetkem státu, pokud tuto rezervu nevytváří nájemce podle písmena b)
- b) jsou nájemci hmotného majetku na základě smlouvy o nájmu podniku, přičemž k opravám tohoto majetku jsou smluvně písemně zavázáni

- c) procházejí reorganizací nebo oddlužením podle zvláštního právního předpisu¹⁵ a jejichž vlastnické právo ke hmotnému majetku, k němuž byla rezerva tvořena, nebylo průběhem insolvenčního řízení ani pravomocným ukončením insolvenčního řízení dotčeno.

Za opravy dle § 7, odst. 2, zákona č.593/1992 Sb., se nepovažuje technické zhodnocení podle zvláštního právního zákona². Rezerva se nevytváří dle § 7, odst. 3, zákona č.593/1992 Sb., v případech hmotného majetku, který:

- a) je určen k likvidaci,
- b) u něhož jde o opravy v důsledku škody či jiné nepředvídatelné nebo nahodilé události,
- c) u něhož jde o opravy, které se pravidelně opakují každý rok
- d) k němuž má vlastnické právo poplatník, vůči jehož majetku trvají účinky prohlášení konkursu podle zvláštního právního předpisu¹⁶.

Ve zdaňovacím období dle § 7, odst. 4, zákona č.593/1992 Sb., je tvorba rezervy výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, pokud budou peněžní prostředky v plné výši rezervy připadající podle odst. 5 a 7 na jedno zdaňovací období převedeny na samostatný účet v bance se sídlem na území členského státu Evropské unie, který je veden v českých korunách nebo v eurech a je určen výhradně pro ukládání prostředků rezerv tvořených podle tohoto ustanovení (dále jen „samostatný účet“), a to nejpozději do termínu pro podání daňového přiznání. Nebudou-li peněžní prostředky v plné výši rezervy, připadající podle odstavce 5 a 7 na jedno zdaňovací období převedeny na samostatný účet nejpozději do termínu pro podání daňového přiznání, rezerva se zruší ve zdaňovacím období, za které se toto daňové přiznání podává. Peněžní prostředky samostatného účtu mohou být čerpány pouze za účely, na které byla rezerva vytvořena.

Výše rezervy na opravu hmotného majetku tak, jak o ní pojednává § 7, odst. 5, zákona č.593/1992 Sb., se stanoví podle jednotlivého hmotného majetku určeného

¹⁵ zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

¹⁶ § 33 zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

k opravě a charakteru této opravy. Výše rezervy ve zdaňovacím období je rovna podílu rozpočtu nákladů na opravu a počtu zdaňovacích období, která uplynou od zahájení tvorby rezerv do přepokládaného termínu zahájení oprav.

Rezerva se zruší dle § 7, odst. 6, zákona č.593/1992 Sb., nebude-li oprava zahájena nejpozději ve zdaňovacím období následujícím po zdaňovacím období, ve kterém se při výpočtu výše rezervy předpokládalo. Rezerva nebo její zůstatek se zruší i tehdy, jestliže nebyla vyčerpána nejpozději ve zdaňovacím období, které následuje po zdaňovacím období, ve kterém byla zahájena. Toto ustanovení se nevztahuje na poplatníky, kteří doloží, že k překročení těchto lhůt došlo zásahem orgánu státní správy nebo orgánů samosprávy.

Zjistí-li poplatník daně z příjmu skutečnost odůvodňující změnu výše rezervy, musí provést úpravu její výše počínaje zdaňovacím obdobím, v němž tuto skutečnost zjistí (§ 7, odst. 7, zákona č.593/1992 Sb.).

Rezerva na opravy u jednotlivého hmotného majetku nesmí být tvořena pouze jedno zdaňovací období dle § 7, odst. 8, zákona č.593/1992 Sb.

Maximální doba tvorby rezervy podle předchozích odstavců činí u hmotného majetku zatříděného dle § 7, odst. 9, zákona č.593/1992 Sb.

- a) ve 2. odpisové skupině – 3 zdaňovací období
- b) ve 3. odpisové skupině – 6 zdaňovacích období
- c) ve 4. odpisové skupině – 8 zdaňovacích období
- d) v 5. a 6. Odpisové skupině – 10 zdaňovacích období

V započaté tvorbě rezervy, dle § 7, odst. 10 zákona č.593/1992 Sb., může pokračovat poplatník daně z příjmů, který započal tvorbu rezervy na opravu najatého hmotného majetku uvedeného v odstavci 1 písm. b) a v průběhu tvorby rezervy se stal vlastníkem tohoto majetku, bude-li dodržena odůvodněnost a účelovost k původnímu předmětu tvorby.

Poplatník, který je plátcem daně z přidané hodnoty, vychází při stanovení výše rezervy z rozpočtu nákladů na opravu v ocenění bez daně z přidané hodnoty (§ 7, odst. 11 zákona č.593/1992 Sb.).

V případě přeměn¹⁷ se za zdaňovací období pro účely tvorby rezervy podle §7 odst. 1 zákona č.593/1992 Sb., považuje i období, za které se podává daňové přiznání (§ 7, odst. 12 zákona č.593/1992 Sb.)

¹⁷ zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

Příklad 1. - Tvorba a čerpání zákonných rezerv

Firma se rozhodla v roce 2013 zahájit tvorbu rezervy na opravu střechy budovy, která je součástí obchodního majetku společnosti. Předpokládaný termín oprav byl stanoven rok 2015. Předběžná kalkulace dodavatelské firmy činila 290 000,-Kč. Skutečné náklady byly po skončení realizace vyčísleny ve výši 310 000,-Kč

Dle § 7 odst. 4, zákona č.593/1992 Sb., zákon o rezervách, si společnost zřídila samostatný účet v bance se sídlem na území ČR, kde postupně rezervu ukládala.

V tomto případě firma řádným způsobem vytvořenou rezervu vyčerpala. Doplatek byl doplacen z běžných finančních prostředků firmy.

Tabulka č. 1 – Tvorba a čerpání zákonných rezerv

Číslo	Popis účetního případu v jednotlivých letech	Částka v Kč	MD	D
1	Zaúčtování tvorby rezervy v r. 2013	145 000	552	451
2	Vklad finančních prostředků/do termínu podání DP za 2013	145 000	221/1	221
3	Zaúčtování tvorby rezervy v r. 2014	145 000	552	451
4	Vklad finančních prostředků/do termínu podání DP za 2014	145 000	221/1	221
5	Dodavatelská faktura za provedení práce v r. 2015	310 000	511	321
6	Čerpání rezervy v r. 2015	290 000	451	552
7	Převod odložených finančních prostředků	290 000	221	221/1
8	Úhrada dodavatelské faktury z běžného účtu	310 000	321	221

Zdroj: Vlastní zpracování

552 - Tvorba rezerv a zaúčtování rezerv

511 - Opravy a udržování

451 - Rezervy podle zvláštních předpisů

221 - Bankovní účty

321 - Závazky z obchodních vztahů

Rezerva na pěstební činnost

Pěstební činností se dle § 9, odst. 1 zákona č.593/1992 Sb., rozumí obnova lesa a veškeré výchovné činnosti prováděné v porostech do 40 let jejich věku, ochranu lesa a opatření k obnově porostů s nevhodnou nebo náhradní dřevinou skladbou. Rezervu lze tvořit a čerpat jen na výkony uvedené v příloze tohoto zákona.

Rezervu podle § 9, odst. 2 zákona č.593/1992 Sb., na pěstební činnost, která je výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů¹⁸, mohou v období, za které se podává daňové přiznání, vytvářet poplatníci daně z příjmů, kteří jsou povinni podle zvláštního zákona¹⁹ provádět obnovu, ochranu a výchovu lesních porostů.

Podle § 9, odst. 3 zákona č.593/1992 Sb., rezerva na pěstební činnost se vytváří podle výše vytěženého objemu dřevní hmoty v m³. Výši této rezervy si poplatník stanoví sám v rozpočtu nákladů na pěstební činnost. Rezerva se čerpá při realizaci prací pěstební činnosti, a pokud tyto práce nejsou realizovány v rozpočtovém objemu, rezerva se ruší.

Ostatní rezervy

Pro zjištění základu daně z příjmů se uznává dle § 10, odst. 1 zákona č.593/1992 Sb., rezerva na odbahnění rybníka, kterým se rozumí odstraňování nánosů ze dna rybníka způsobených erozí okolních pozemků. Rezervu na odbahnění rybníka je možno tvořit maximálně 10 po sobě jdoucích zdaňovacích období; přitom pro způsob její tvorby, stanovení výše a použití se použijí obdobně ustanovení pro tvorbu rezervy na opravy podle tohoto zákona.

Pro účely zjištění základu daně z příjmů se dále uznává podle § 10, odst. 2 zákona č.593/1992 Sb., rezerva na sanaci pozemků dotčených těžbou, rezerva na vypořádání důlních škod²⁰ a rezervy, u nichž zvláštní zákon uvede, že jde o výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Peněžní prostředky ve výši rezerv tvořených na pěstební činnost nebo na odbahnění rybníka, se ukládají podle § 10a, odst. 1 zákona č.593/1992 Sb., na

¹⁸ § 24 odst. 2 písm. i) zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

¹⁹ Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon)

²⁰ Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů

samostatný účet²¹ v bance se sídlem na území České republiky nebo v případě rezerv na sanaci pozemků dotčených těžbou a rezervy na vypořádání důlních škod, se souhlasem příslušného báňského úřadu, příslušného krajského úřadu nebo Správy úložišť radioaktivního odpadu také na samostatný účet v bance se sídlem na území jiného členského státu Evropské unie, který je určen výhradně pro ukládání prostředků výše zmíněných rezerv. Peněžní prostředky tohoto zvláštního vázaného účtu mohou být čerpány pouze na účely, na které byly rezervy vytvořeny. Poplatník zřídí pro jednotlivý účel tvorby rezervy vždy pouze jeden zvláštní vázaný účet, který je veden v českých korunách nebo v eurech.

3.3. Rezervy zákonně neuznatelné (účetní)

Jsou tvořeny za účelem vyčíslení hospodářského výsledku v souladu se zásadou opatrnosti a vnitropodnikovými směrnicemi. Tyto rezervy vychází ze zákona č. 563/1992 Sb., o účetnictví a nejsou zohledněny při výpočtu daňovém základu.

Účetní rezervy rozdělujeme podle § 26, odst. 3 tohoto zákona na:

- a) rezerva na rizika a ztráty
- b) rezerva na daň z příjmů
- c) rezerva na důchody a podobné závazky
- d) rezerva na restrukturalizaci
- e) technické rezervy nebo jiné rezervy podle zvláštních právních předpisů

Rezerva na rizika a ztráty

O její tvorbě rozhoduje účetní jednotka v případě, že je do budoucna pravděpodobné, že nastanou rizika či ztráty spojené s podnikatelskou činností. Tyto rezervy se tvoří na jednotlivá konkrétní rizika a jsou předmětem odhadu účetní jednotky, která se snaží předvídat výši rezervy. Rezerva na rizika a ztráty se tvoří pouze v případě, pokud je předem známo, na co přesně se bude rezerva vztahovat.

Typickým příkladem těchto rezerv může být rezerva na sankce od správce daně (na úhradu penále způsobeného pozdním podáním daňového přiznání) nebo rezerva na náhrady škody z případných soudních sporů (za předpokladu, že podnikateli hrozí reálné riziko náhrady škody).

Rezerva na daň z příjmů

Rezervu na daň z příjmů tvoří účetní jednotka dle § 16, odst. 3 vyhlášky č. 500/2002 pouze na daň z příjmů a to v případě, že sestavování účetní závěrky předchází

²¹ § 19, odst. 1 písm. z) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

řádný termín podání daňového přiznání. Účetní jednotka uvede položku „rezerva na daň z příjmů“ ve výši vytvořené rezervy snížené o uhrazené zálohy na daň z příjmů pokud jsou tyto zálohy nižší než předpokládaná daň. Pokud jsou tyto zálohy vyšší nebo rovny předpokládané dani, účetní jednotka položku „rezerva na daň z příjmů“ neuvede. „Závazek ve formě daně z příjmů, získá účetní jednotka až na základě vyhotoveného daňového přiznání“²². Důvody tvorby rezervy na daň z příjmů jsou uvedeny v příloze účetní závěrky.

Rezerva na důchody a podobné závazky

Dle § 16, odst. 2 vyhlášky 500/2002 Sb., se tato rezerva vykazuje, pokud účetní jednotka vytváří tuto rezervu na základě povinnosti vyplácet zaměstnancům důchody nebo podobné požitky uložené jí smlouvou nebo právním předpisem.

Mezi rezervy na podobné závazky můžeme zařadit například rezervu na případnou ztrátu ve výnosech z důvodů čerpání nevybrané dovolené zaměstnanců. „Pokud se jedná o dny dovolené, které budou v následujícím roce zaměstnanci vybrány, sledujeme riziko nárůstu mzdových nákladů případně nově přijatých zaměstnanců, kteří zastoupí ty, kteří čerpají dovolenou, či riziko poklesu výnosů. Pokud tato rizika vznikají a jsou významná, je rezerva tvořena oprávněně. Pokud takové riziko nepředpokládáme, rezervu netvoříme.“²³

Rezervy na restrukturalizaci

Účetní jednotka může tvořit tyto rezervy podle programu restrukturalizace schváleného příslušným orgánem nebo společníky. Restrukturalizací se rozumí program, kterým se významně mění předmět činnosti účetní jednotky nebo způsob, jakým je činnost účetní jednotky prováděna. Tvorba a čerpání rezervy na restrukturalizaci je omezeno pouze na náklady, uvedené v § 16 odst. 4 vyhlášky, ke

²² Tvorba rezervy na daň z příjmů. *Tvorba rezervy na daň z příjmů* [online]. 2013, č. 1 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: <http://www.podnikator.cz/provoz-firmy/ucetnictvi-a-dane/dane/n:18577/Tvorba-rezervy-na-dan-z-prijmu>

²³ PILAŘOVÁ, Ivana. Účetní a zákonné rezervy. *Účetní a zákonné rezervy* [online]. 2011, č. 12 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d36145v45857-ucetni-a-zakonne-rezervy/>

kterým nepatří náklady na přeškolení nebo přemístění zaměstnanců, kteří zůstávají v zaměstnaneckém poměru, ani náklady na marketing a podobně. Restrukturalizace zahrnuje zejména:

- Přemístění podnikatelských aktivit do jiné oblasti, případně uzavření provozu
- Utlumení nebo ukončení části podnikatelských aktivit

4. Odpisy

„Odpisování dlouhodobého majetku má pro účetní jednotky dvojí funkci. Je důležitým nástrojem zásady opatrnosti v účetnictví, kde zobrazuje postupný pokles hodnoty dlouhodobého hmotného a dlouhodobého nehmotného majetku, a je také neméně důležitým nástrojem daňové optimalizace v oblasti daně z příjmů.“²⁴

Pro účely úspěšné podnikatelské činnosti, přirozeně vzrůstá potřeba podnikatelských subjektů pořizovat majetek za účelem zvýšení zisků. Výdaje vynaložené na získání tohoto dlouhodobého majetku se ovšem nepromítnou do nákladů jednorázově, ale jsou postupně uplatňovány ve formě odpisů, které zohledňují intenzitu používání, morální a fyzické opotřebení majetku.

Dle § 56, odst. 2, vyhlášky 500/2002 Sb., jsou přesně stanoveny jednotlivé položky, které lze odpisovat:

- a) dlouhodobý nehmotný majetek, k němuž účetní jednotka nabyla právo užívání od vlastníka, majitele nebo jiné oprávněné osoby; majetek odpisuje též oprávněná osoba, pokud o majetku účtuje
- b) technické zhodnocení u účetní jednotky, která dlouhodobý odpisovaný majetek úplatně nebo bezúplatně užívá a provedla na tomto majetku technické zhodnocení na svůj účet
- c) technické zhodnocení drobného nehmotného a hmotného majetku
- d) ložisko nevyhrazeného nerostu nebo jeho část na pozemku koupeném nebo nabytém vkladem po 1. lednu 1997
- e) Soubor movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením jako jeden celek, a to v případě, že je sestaven z movitých věcí, u kterých je od počátku známo jejich ocenění,
- f) preferenční limit, který lze odpisovat podle času nebo výkonů.

²⁴ PILAŘOVÁ, Ivana. Účetní odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku. *Účetní odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku* [online]. 2007, č. 6 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d2247v2990-ucetni-odpisy-dlouhodobeho-hmotneho-a-nehmotneho-majetku/>

Dále vyhláška stanovuje podle § 56, odst. 10 položky, které se neodepisují:

- a) umělecká díla, která nejsou součástí stavby, sbírky, movité kulturní památky, předměty kulturní hodnoty a obdobné movité věci stanovené zvláštními právními předpisy,
- b) nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek a technické zhodnocení, pokud není uvedeno do stavu způsobilého k užívání
- c) finanční majetek
- d) zásoby
- e) najatý či obdobně užívaný dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek, není-li zákonem nebo touto vyhláškou stanoveno jinak
- f) pohledávky
- g) preferenční limity, které nelze odpisovat podle času nebo výkonů a povolenky na emise

4.1. Daňové odpisy

Odpisováním dle § 26, odst. 5, zákona č. 586/1992 Sb., se rozumí zahrnování odpisů z hmotného majetku evidovaného u poplatníka, který se vztahuje k zajištění zdanitelného příjmu, do výdajů k zajištění tohoto příjmu. Odpisování lze zahájit po uvedení pořizované věci do stavu způsobilého k obvyklému užívání, kterým se rozumí dokončení věci a splnění technických funkcí a povinností stanovených zvláštními právními předpisy pro užívání.(§ 26, odst. 10, zákona č. 586/1992 Sb.)

Odpis ve výši ročního odpisu vypočteného podle § 31 a 32, lze uplatnit z hmotného majetku ke konci zdaňovacího období.(§ 26, odst. 6, zákona č. 586/1992 Sb.)

Dle § 26, odst. 7, zákona č. 586/1992 Sb., odpis pouze ve výši jedné poloviny ročního odpisu, lze uplatnit

- a) z hmotného majetku evidovaného u poplatníka na počátku příslušného zdaňovacího období, dojde-li v průběhu zdaňovacího období:
 1. k vyřazení majetku před koncem zdaňovacího období, pokud již v průběhu zdaňovacího období nebyl uplatněn odpis podle bodů 2 a 3.

2. k převedení majetku na jiné právnické nebo fyzické osoby podle zvláštních předpisů, který je evidován v majetku poplatníka k datu předcházejícímu dni převodu majetku
 3. k ukončení podnikatelské nebo jiné samostatně výdělečné činnosti nebo k ukončení pronájmu, přeměně, zrušení bez likvidace, zániku bez likvidace, zrušení s likvidací nebo v případě konkurzního řízení atd.
 4. k ukončení nájemního vztahu při odpisování technického zhodnocení nájemcem nebo při ukončení výpůjčky movitého hmotného majetku.
- b) z hmotného majetku nabytého v průběhu zdaňovacího období a evidovaného u poplatníka na konci zdaňovacího období, u něhož poplatník pokračuje odpisováním započatém původním vlastníkem (dle § 30, odst. 10, písm. a) až e), g) až m)), a z hmotného movitého majetku, k němuž poplatník nabyl vlastnické právo v průběhu zdaňovacího období splněním závazku, který byl zajištěn převodem práva, a má tento majetek evidován na konci zdaňovacího období
- c) z hmotného majetku evidovaného po celé zdaňovací období u poplatníka u něhož v průběhu zdaňovacího období nastaly účinky rozhodnutí o úpadku nebo v případě hrozícího úpadku v průběhu zdaňovacího období nebo v případě vstupu do likvidace v tomto období
- d) z hmotného majetku evidovaného u poplatníka uvedeného v §17 za zdaňovací období vymezené v § 17a,písm. c), je-li toto zdaňovací období kratší než dvanáct měsíců nepřetržitě po sobě jdoucích

Odpisy pro účely zákona o dani z příjmů není poplatník povinen uplatnit, přitom odpisování lze i přerušit, ale při dalším odpisování je nutné pokračovat způsobem, jako by odpisování přerušeno nebylo.(§ 26, odst. 8, zákona č. 586/1992 Sb.)

Dále zákon v § 27 zákona č. 586/1992 Sb. stanovuje který hmotný majetek je z odpisování vyloučen:

- a) bezúplatně převedený majetek podle smlouvy o finančním pronájmu z následnou koupí najaté věci, pokud výdaje související s jeho pořízením nepřevyšší 40 000 Kč,

- b) pěstitelský celek trvalých porostů s dobou plodnosti delší než 3 roky, jež nedosáhl plodonosného stáří
- c) hydromeliorace do 2 let po jejím dokončení,
- d) umělecké dílo, které je hmotným majetkem a není součástí stavby a budovy, předměty muzejní a galerijní hodnoty, popřípadě jejich soubory v muzeích a památkových objektech, stálé výstavní soubory a knihovní fondy knihoven jednotné soustavy, popřípadě jiné fondy
- e) movitá kulturní památka a soubory movitých kulturních památek,
- f) hmotný majetek převzatý povinně bezúplatně podle zvláštních právních předpisů
- g) inventarizační přebytky hmotného majetku zjištěné podle zvláštního právního předpisu, pokud nebyly při zjištění zaúčtovány ve prospěch výnosů
- h) hmotný movitý majetek nabytý věřitelem v důsledku zajištění závazku převodem práva, a to po dobu zajištění tohoto závazku a za předpokladu, že jej po tuto dobu bude odpisovat původní vlastník, uzavře - li s věřitelem smlouvu o výpůjčce.
- ch) hmotný majetek, jehož bezúplatné nabytí bylo předmětem daně darovací a bylo v době nabytí od daně darovací osvobozeno,
- i) najatý hmotný majetek včetně hmotného majetku, který je předmětem smlouvy o finančním pronájmu s následnou koupí najatého hmotného majetku nebo obdobné smlouvy uzavřené v zahraničí, pokud odpisy nebo položky obdobného charakteru uplatňuje jiná osoba než vlastník.

Oceňování dlouhodobého hmotného majetku

Při pořízení dlouhodobého hmotného majetku musí účetní jednotka tento majetek ocenit. Vstupní cenou hmotného majetku se podle § 29, odst. 1, zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů rozumí:

- a) pořizovací cena, je-li pořízen úplatně. Při odkoupení najatého majetku, u něhož nájemce odpisoval technické zhodnocení, je součástí vstupní ceny i zůstatková cena tohoto zhodnocení

- b) vlastní náklady, je-li pořízen nebo vyroben ve vlastní režii, tedy majetek vytvořený vlastní činností účetní jednotky
- c) hodnota nesplacené pohledávky zajištěné převodem práva, a to u hmotného movitého majetku, který zůstává ve vlastnictví věřitele
- d) reprodukční pořizovací cena v ostatních případech zjištěná podle zvláštního právního předpisu,
- e) při nabytí majetku zděděním nebo darováním cena stanovená podle zvláštního právního předpisu o oceňování majetku
- f) hodnota technického zhodnocení na hmotném majetku podle § 33 odst. 1, zákona č. 586/1992 Sb.,
- g) Přepočtená zahraniční vstupní cena dle § 23, odst. 17, zákona č. 586/1992 Sb.

Způsoby daňového odpisování

Dle § 30, odst. 1, zákona č. 586/1992 Sb., v prvním roce odpisování zatřídí poplatník hmotný majetek do odpisových skupin uvedených v příloze č. 1 k zákonu č. 586/1992 Sb.

Obr. č. 2 – Odpisování dlouhodobého hmotného majetku

Odpisová skupina	Doba odpisování	Příklad DHM
1	3 roky	Počítače a kancelářská technika, nástroje a nářadí
2	5 let	Většina pracovních strojů, nákladní automobily, traktory, autobusy, osobní a dodávková vozidla
3	10 let	Stroje oceláren, parní kotle, tramvaje, vozy metra
4	20 let	Věže, stožáry, budovy z lehkých hmot, plynovody, energetická výrobní díla
5	30 let	Budovy a haly pro průmysl, zemědělství a stavebnictví, byty, nebytové prostory, mosty, silnice a dálnice, vodní díla
6	50 let	Administrativní budovy, obchodní domy, školy, hotely

Zdroj: <http://podnikatele.karlovyvary-region.eu/podnikani/odpisovani-dlouhodobeho-hmotneho-a-nehmotneho-majetku>

Majetek se dle § 30, odst. 3 zákona 586/1992 Sb. odpisuje nejvýše do vstupní ceny nebo do zvýšené vstupní ceny.

Metody odpisování

Poplatník dle § 30, odst. 2 zákona 586/1992 Sb., provádí rovnoměrné nebo zrychlené odpisování. Způsob odpisování pro každý nově pořízený hmotný majetek stanoví vlastník a nelze jej změnit po celou dobu jeho odpisování.

Rovnoměrné (lineární) odpisování

Při rovnoměrném odpisování hmotného majetku jsou odpisovými skupinám přiřazeny tyto maximální roční odpisové sazby (§ 31 odst. 1, zákona 586/1992 Sb.):

- a) Roční odpisová sazba pro hmotný majetek neodpisovaný podle písmen b) až d)

Obr. č. 3 – Roční odpisová sazba pro hmotný majetek

odpisová skupina	v prvním roce odpisování	v dalších letech odpisování	pro zvýšenou vstupní cenu
1	20	40	33,3
2	11	22,25	20
3	5,5	10,5	10
4	2,15	5,15	5,0
5	1,4	3,4	3,4
6	1,02	2,02	2

Zdroj: Zákon č. 586/1992, zákon o dani z příjmů

- b) Roční odpisová sazba při zvýšení odpisu v prvním roce odpisování o 20%

Obr. č. 4 – Roční odpisová sazba (o 20%)

odpisová skupina	v prvním roce odpisování	v dalších letech odpisování	pro zvýšenou vstupní cenu
1	40	30	33,3
2	31	17,25	20
3	24,4	8,4	10

Zdroj: Zákon č. 586/1992, zákon o dani z příjmů

Tuto sazbu může použít poplatník s převážně zemědělskou a lesní výrobou, který je prvním vlastníkem stroje pro zemědělství a lesnictví, označeného ve Standardní klasifikaci produkce kódem 29. 3., u něhož činily příjmy z této činnosti v předcházejícím zdaňovacím období více než 50 % z celkových příjmů.(§ 31, odst. 2, zákona 586/1992 Sb.)

- c) Roční sazba při zvýšení odpisu v prvním roce odpisování o 15%

Obr. č. 5 – Roční odpisová sazba (o 15%)

odpisová skupina	v prvním roce odpisování	v dalších letech odpisování	pro zvýšenou vstupní cenu
1	35	32,5	33,3
2	26	18,5	20
3	19	9	10

Zdroj: Zákon č. 586/1992, zákon o dani z příjmů

Tuto sazbu může použít poplatník, který je prvním vlastníkem zařízení pro čištění a úpravu vod v klasifikaci produkce CZ-CPA označeného kódem 28.29.12. využívaného ve stavbách zařazených podle Klasifikace stavebních děl CZ-CC vydané Českým statistickým úřadem do podtřídy 125113, pro třídící a úpravárenské zařízení na zhodnocení druhotných surovin zahrnutých v oddílu 28, pomocí něhož jsou zpracovány druhotné suroviny specifikované ve třídě CZ-CPA 38.32.(§ 31 odst. 3, zákona 586/1992 Sb.)

d) Roční odpisová sazba při zvýšení odpisu v prvním roce odpisování o 10 %

Obr. č. 6 – Roční odpisová sazba (o 10%)

odpisová skupina	v prvním roce odpisování	v dalších letech odpisování	pro zvýšenou vstupní cenu
1	30	35	33,3
2	21	19,75	20
3	15,4	9,4	10

Zdroj: Zákon č. 586/1992, zákon o dani z příjmů

Tuto roční odpisovou sazbu může použít poplatník, který je prvním odpisovatelem hmotného majetku zaříděného podle tohoto zákona v odpisových skupinách 1 až 3 s výjimkou hmotného majetku uvedeného v odstavcích 2, 3 a 5.

Tuto roční odpisovou sazbu dále nelze uplatnit podle § 31 odst. 5, zákona 586/1992 Sb. u:

- a) Letadel, pokud nejsou využívána provozovateli letecké dopravy a leteckých prací na základě vydané koncese a provozovateli leteckých škol,
- b) Motocyklů a osobních automobilů, pokud nejsou využívány provozovateli silniční motorové dopravy a provozovatelé taxislužby na základě vydané

koncese a provozovateli autoškol nebo pokud se nejedná o osobní automobily v provedení speciální vozidlo podskupiny sanitní a pohřební podle zvláštního právního předpisu

- c) Hmotného majetku v klasifikaci produkce CZ-CPA označeného kódem 27.5 a kódem 30.12.

„K výpočtu rovnoměrných daňových odpisů se využívá vzorec, do nějž se doplní potřebné údaje o vstupní ceně dlouhodobého majetku a sazba z tabulky, podle toho, do které odpisové skupiny je zařazen konkrétní odepisovaný dlouhodobý majetek a kterým rokem je odepisování prováděno. Jiné sazby jsou v prvním roce odepisování a jiné v ostatních letech odepisování. V případě technického zhodnocení se využije sazba z posledního sloupce tabulky pro zvýšenou vstupní cenu.“²⁵

Obr. č. 7 – Vzorce pro výpočet rovnoměrných odpisů

- a. první rok odepisování

$$RO = VC \cdot \frac{ROS_1}{100}$$

- b. další roky odepisování

$$RO = VC \cdot \frac{ROS_d}{100}$$

- c. roční odpis při technickém zhodnocení

$$RO = ZVC \cdot \frac{ROS_{ZVC}}{100}$$

Obr. č. 8 – Vysvětlivky 1

RO – roční odpis,

VC – vstupní cena,

ROS₁ – roční odpisová sazba v prvním roce odepisování,

ROS_d – roční odpisová sazba v dalších letech odepisování,

ZVC – zvýšená vstupní cena,

Zdroj: <http://homet.vsb.cz/~val35/1540300/Odpisy.pdf>

²⁵ Centrum pro rozvoj ekonomického vzdělávání [online]. 2013 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: http://www.ceed.cz/podnik_ekonomika/invmaj_a_techrozvoj/544rovnomerne_odpisy.htm

Výše uvedené tabulky znázorňují pouze maximální roční odpisové sazby podle odpisových skupin. Poplatník ovšem může na základě svého rozhodnutí dle § 31, odst. 7, zákona 586/1992 Sb., použít i sazby nižší než maximální s výjimkou poplatníka uvedeného v § 2. Jedná se zejména o případy, kdyby se poplatník při uplatnění maximálních odpisových sazeb dostal do daňové ztráty. Z těchto důvodů je pro podnikatele mnohdy výhodnější použít nižších odpisových sazeb.

Zrychlené (degresivní) odpisování

Při zrychleném odpisování hmotného majetku jsou odpisovým skupinám přiřazeny tyto koeficienty pro zrychlené odpisování.(§ 32, odst. 1, zákona 586/1992 Sb.)

Obr. č. 9 – Koeficienty pro zrychlené odpisování

odpisová skupina	v 1. roce odpisování	v dalších letech odpisování	pro zvýšenou zůstatkovou cenu
1	3	4	3
2	5	6	5
3	10	11	10
4	20	21	20
5	30	31	30
6	50	51	50

Zdroj: Zákon č. 586/1992, zákon o dani z příjmů

„Zrychlené odpisování je jednou z metod výpočtu daňových odpisů a je upraveno zákonem o dani z příjmu. Jinak se vypočítává odpis v prvním roce odepisování a jinak v dalších letech. K výpočtu musíme znát vstupní cenu, v dalších letech zůstatkovou cenu (vstupní cena minus provedené odpisy) a koeficienty z daňové tabulky, které vybereme podle zařazení konkrétního odepisovaného dlouhodobého majetku do jedné z odpisových skupin.“²⁶

²⁶ Centrum pro rozvoj ekonomického vzdělávání [online]. 2013 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z:http://www.ceed.cz/podnik_ekonomika/invmaj_a_techrozvoj/545zrychlené_odpisy.htm

Obr. č. 10 – Vzorce pro výpočet zrychleného odpisování

a. první rok odepisování

$$RO = \frac{VC}{k_1}$$

b. další roky odepisování

$$RO = \frac{2 \cdot ZC}{k_d - n}$$

c. roční odpis první rok při technickém zhodnocení

$$RO = \frac{2 \cdot ZZC}{k_{1,zzc}}$$

d. roční odpis v dalších letech při technickém zhodnocení

$$RO = \frac{2 \cdot ZZC}{k_{d,zzc} - n_{zzc}}$$

Obr. č. 11 – Vysvětlivky2

RO – roční odpis,

VC – vstupní cena,

ROS₁ – roční odpisová sazba v prvním roce odepisování,

ROS_d – roční odpisová sazba v dalších letech odepisování,

ZVC – zvýšená vstupní cena,

ROS_{ZVC} – roční odpisová sazba pro zvýšenou vstupní cenu,

k₁ – koeficient zrychleného odepisování v prvním roce,

ZC – zůstatková cena,

k_d – koeficient zrychleného odepisování v dalších letech odepisování,

N – počet let používání majetku,

ZZC – zvýšená zůstatková cena,

k_{1,zzc} – koeficient pro zrychlené odepisování v prvním roce a pro *ZZC*,

k_{d,zzc} – koeficient pro zrychlené odepisování v dalších letech a pro *ZZC*,

n_{zzc} – počet let používání majetku po provedení technického zhodnocení.

Zdroj: //homel.vsb.cz/~val35/1540300/Odpisy.pdf

V prvním roce odpisování se podle § 32, odst. 2, písm. a), zákona 586/1992 Sb., stanoví odpisy hmotného majetku jako podíl jeho vstupní ceny a přiřazeného koeficientu pro zrychlené odpisování platného v prvním roce odpisování; přitom poplatník, který je prvním odpisovatelem, může tento odpis zvýšit o:

1. 20 % vstupní ceny stroje pro zemědělství a lesnictví, v klasifikaci produkce CZ-CPA označeného kódem 28.3, a to jen u poplatníka s převážně zemědělskou a lesní výrobou
2. 15% vstupní ceny zařízení pro čištění a úpravu vod v klasifikaci produkce CZ-CPA označeného kódem 28.29.12. využívaného ve stavebních zařízeních podle Klasifikace

stavebních děl CZ-CC vydané Českým statistickým úřadem do podtřídy 125113, pro třídící a úpravářské zařízení na zhodnocení druhotných surovin zahrnutých v oddílu 28, pomocí něhož jsou zpracovány druhotné suroviny specifikované ve třídě CZ-CPA 38.32

3. 10 % vstupní ceny hmotného majetku zaříděného podle tohoto zákona v odpisových skupinách 1 až 3 s výjimkou hmotného majetku uvedeného v bodech 1 a 2 a v § 31 odst. 5.

Příklad:

Automobil se vstupní cenou 300 000 Kč, ihned zařazený do užívání, zakoupený 20. ledna 2012 a zařazený do 2. odpisové skupiny odpisujeme:

- a) rovnoměrně

Obr. č. 12 – Rovnoměrné odpisy

Rok	Roční odpis	Výpočet
2012	33 000	$(300\ 000 * 11) / 100$
2013	66 750	$(300\ 000 * 22,25) / 100$
2014	66 750	$(300\ 000 * 22,25) / 100$
2015	66 750	$(300\ 000 * 22,25) / 100$
2016	66 750	$(300\ 000 * 22,25) / 100$
CELKEM	300 000	

Zdroj: <http://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/ucetni-a-danove-odpisy-majetku/>

- b) zrychleně

Obr. č. 13 – Zrychlené odpisy

Rok	Roční odpis	Zůstatková cena	Výpočet odpisu
2012	60 000	240 000	300 000 / 5
2013	96 000	144 000	$(2 * 240 000) / (6 - 1)$
2014	72 000	72 000	$(2 * 144 000) / (6 - 2)$
2015	48 000	24 000	$(2 * 72 000) / (6 - 3)$
2016	24 000	0	$(2 * 24 000) / (6 - 4)$
CELKEM	300 000		

Zdroj: <http://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/ucetni-a-danove-odpisy-majetku/>

Odpisy nehmotného majetku

Dle § 32a, odst. 1, zákona 586/1992 Sb., se pro účely tohoto zákona odpisují zřizovací výdaje, nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software, ocenitelná práva a jiný majetek, který je veden v účetnictví jako nehmotný majetek vymezený zvláštním právním předpisem, pokud:

- a) byl
 1. nabyt úplatně, vkladem člena obchodní korporace, tichého společníka, přeměnou, darováním nebo zděděním, nebo
 2. vytvořen vlastní činností za účelem obchodování s ním nebo k jeho opakovanému poskytování
- b) vstupní cena je vyšší než 60 000 Kč a
- c) doba použitelnosti je delší než jeden rok; přitom dobou použitelnosti se rozumí doba, po kterou je majetek využitelný pro současnou činnost nebo uchovatelný pro další činnost nebo může sloužit jako podklad nebo součást zdokonalovaných nebo jiných postupů a řešení včetně doby ověřování nehmotných výsledků

Za nehmotný majetek dle § 32a, odst. 2, zákona 586/1992 Sb. se nepovažuje goodwill a dále povolenka na emise nebo preferenční limit, kterým je zejména individuální referenční množství mléka, individuální produkční kvóta a individuální limit prémiových práv podle zvláštního právního předpisu.

Nehmotný majetek může dle § 32a, odst. 3, zákona 586/1992 Sb., kromě odpisovatele odpisovat poplatník, který k němu nabyt právo k užívání za úplatu.

Dle § 32a, odst. 4, zákona 586/1992 Sb., se pro nehmotný majetek, ke kterému má poplatník právo na užívání na dobu určitou, roční odpis stanoví jako podíl vstupní ceny a

doby sjednané smlouvou. V ostatních případech se nehmotný majetek odpisuje rovnoměrně a bez přerušení a to:

- a) audiovizuální dílo po dobu 18 měsíců
- b) software a nehmotné výsledky výzkumu a vývoje po dobu 36 měsíců
- c) zřizovací výdaje po dobu 60 měsíců
- d) ostatní nehmotný majetek po dobu 72 měsíců

U nehmotného majetku nabytého vkladem nebo přeměnou, pokračuje nabyvatel v odpisování započatém původním odpisovatelem za podmínky, že vkladatelem, zanikající nebo rozdělovanou obchodní korporací mohly být odpisy u tohoto nehmotného majetku uplatňovány.

Výpočet pro odpisy nehmotného majetku se provádí s přesností na celé měsíce počínaje následujícím měsícem po dni, v němž byly splněny podmínky pro odpisování. (§ 32a, odst. 5, zákona 586/1992 Sb.)

4.2. Odpisy účetní

Dle § 25 zákona č.563/1991 Sb., o účetnictví mají účetní jednotky při oceňování majetku vyjádřit k rozvahovému dni, také všechna snížení hodnoty bez ohledu na to, zda je výsledkem hospodaření účetního období zisk nebo ztráta.

Účetní odpisování se používá v případech, kdy je potřeba vyjádřit snížení hodnoty dlouhodobého majetku a řadí se tak mezi účetní metody, ve kterých se projevuje zásada opatrnosti. Snížení hodnoty majetku jsou tedy účetní jednotky povinny promítnout do účetnictví do té míry, aby bylo v účetní závěrce zachováno věrné a poctivé zobrazení. Účetní jednotka stanoví vnitřní směrnici odpisový plán, ve kterém určí způsob výpočtu a účtování odpisů. Odpisový plán by měl zohledňovat míru opotřebení a dobu životnosti pořízeného majetku. Metody odpisování si stanovuje účetní jednotka sama, avšak obvykle se tvorba účetních odpisů stanovuje podle předpokládané doby používání s přesností na měsíce.

Účetní odpisy jsou legislativně ukotveny v zákoně č.563/1991 Sb., o účetnictví, který stanovuje, které účetní jednotky jsou oprávněny dlouhodobý majetek odpisovat. Dle § 28, odst. 1 až 5, zákona o účetnictví se jedná o účetní jednotky, které mají vlastnické nebo jiné právo k majetku, anebo které hospodaří s majetkem státu nebo majetkem územních samosprávných celků. Dále majetek odpisuje účetní jednotka, která jej úplatně nebo bezúplatně poskytuje jiné osobě k užívání zejména na základě smlouvy o nájmu nebo

smlouvy o výpůjčce, nebo účetní jednotka která na tomto majetku provede technické zhodnocení na svůj účet.

Podle § 6 vyhlášky č.500/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 563/1991, o účetnictví, se dlouhodobý nehmotný majetek vymezuje na:

- a) Zřizovací výdaje (na založení účetní jednotky do okamžiku jejího vzniku, zejména soudní a správní poplatky, výdaje na pracovní cesty, odměny za zprostředkování a poradenské služby a nájemné. Účetně se odepisují nejvýše po dobu 5 let
- b) Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
- c) Software
- d) Ocenitelná práva
- e) Goodwill²⁷
- f) Povolenky na emise
- g) Preferenční limity

Aby mohly být výše zmíněné položky zařazeny mezi dlouhodobý nehmotný majetek, musí splňovat podmínku doby použitelnosti delší než 1 rok a zároveň jejich cena musí být vyšší než 60 000 Kč.

Dle §7 vyhlášky č.500/2002 Sb. je dlouhodobý hmotný majetek vymezen na:

- a) Pozemky (obsahuje pozemky na bez ohledu na výši ocenění, pokud nejsou zbožím)
- b) Stavby (bez ohledu na výši ocenění a dobu použitelnosti)
- c) Samostatné movité věci a soubory movitých věcí
 - 1) Předměty z drahých kovů bez ohledu na výši ocenění
 - 2) Samostatné movité věci a soubory movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením s dobou použitelnosti delší než jeden rok a od výše ocenění určené účetní jednotkou, a to při splnění povinnosti stanovených zákonem, zejména respektováním principu významnosti a věrného a poctivého zobrazení majetku. Samostatné movité věci a soubory movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením s dobou

²⁷ pro účely této vyhlášky se jedná o kladný nebo záporný rozdíl mezi oceněním podniku, nebo jeho částí ve smyslu obchodního zákoníku, nabytého zejména koupí, vkladem nebo oceněním majetku a závazků v rámci přeměn společnosti, s výjimkou změny právní formy, a souhrnem jeho individuálně přeceněných složek majetku sníženým o převzaté závazky. Goodwill se odepisuje nejpozději do 60 měsíců od nabytí podniku nebo jeho částí do nákladů. Záporný goodwill se odepisuje rovnoměrně pět let od nabytí podniku do výnosů.

použitelnosti delší než jeden rok nevykázané v této položce (resp. písm. c v této práci) se považují za drobný hmotný majetek, o kterém účetní jednotka účtuje jako o zásobách.

- d) Pěstitelské celky trvalých porostů
- e) Dospělá zvířata a jejich skupiny
- f) Jiný dlouhodobý hmotný majetek

Položka "Stavby" a položka " Samostatné movité věci a soubory movitých věcí" dále obsahuje technické zhodnocení

- a) k jehož účtování a odpisování je oprávněna jiná účetní jednotka než vlastník majetku, a to od částky stanovené zákonem o daních z příjmů
- b) drobného hmotného majetku od částky technického zhodnocení stanoveného zákonem o daních z příjmů

Metody odpisování

- 1. metoda časová
 - a) lineární (rovnoměrná) metoda odpisování
 - b) zrychlená (degresivní) metoda odpisování
- 2. metoda výkonová
- 3. metoda komponentního odpisování

Lineární metoda

Se používá u majetku, u něhož se dá předpokládat rovnoměrné opotřebování po dobu jeho používání. Při uplatňování této metody mají odpisy po celou dobu stejnou výši

Obr. č. 14 – Vzorec pro výpočet odpisů (lineární metoda)

$$O = \frac{VC}{t},$$

VC = vstupní cena majetku, z níž bude odpisováno,
 t = doba odpisování.

VALOUCH, Petr. *Účetní a daňové odpisy 2012* [online]. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2012, s. 45 [cit. 2014-04-18]. ISBN 978-80-247-7713-9.

Příklad na metodu lineárního odpisování

Společnost si pořídila výrobní stroj v hodnotě 240 000,-Kč. Životnost stroje byla interní směrnicí stanovena na 60 měsíců.

Měsíční účetní odpis činil:

$$240\,000 : 60 = 4\,000,- \text{ Kč}$$

a roční odpis činil (majetek byl v užívání po celé účetní období, tj. 12 měsíců):

$$4\ 000 \times 12 = 48\ 000,- \text{ Kč}$$

zdroj: vlastní zpracování

Zrychlená metoda odpisování

Tato metoda umožňuje rychlejší akumulaci finančních zdrojů a postupem času se výše těchto odpisů snižuje.

Výkonová metoda odpisování

Tato metoda se především používá u majetku, u něhož je míra opotřebení přímo úměrná míře skutečného používání tohoto majetku. Tato metoda je oblíbená zejména pro přesné vyjádření fyzického opotřebení dlouhodobého majetku, ovšem bez ohledu na časové opotřebení.

Příklad na výkonovou metodu odpisování

Společnost si pořídila výrobní linku v hodnotě 240 000,- Kč. Její životnost byla určena v návaznosti na objem výroby, kterého může uvedený stroj dosáhnout. Předpokládané množství produkce je 30 000 vyrobených kusů.

$$240\ 000 : 30\ 000 = 8,-\text{Kč/ks}$$

V účetním období bylo na výrobní lince vyrobeno 20 000 ks.

Účetní odpisy za účetní období činí: $20\ 000 \times 8 = 160\ 000,-\text{Kč}$

zdroj: vlastní zpracování

Metoda komponentního odpisování

Je nejnovější metodou odpisování, která vstoupila v platnost v roce 2011 a vychází z Mezinárodních účetních standardů, konkrétně z IAS č. 16 – Pozemky, budovy a zařízení. Oproti standardní metodě odpisování dlouhodobého hmotného majetku, se u komponentního odepisování odpisovaný majetek rozdělí na jednu nebo více odpisovaných částí. Tyto části tzv. komponenta, musí být nezanedbatelné z pohledu ceny, vůči zbylé části dlouhodobého hmotného majetku a zároveň musí vykazovat kratší dobu životnosti. Po vypršení životnosti dané komponenty se nahradí za novou, čímž vysloužilá komponenta sníží ocenění dlouhodobého majetku, ale nová komponenta zase zvýší toto ocenění a začne být odpisovaná od jejího nového ocenění.

„Mezi hlavní důvody pro použití metody komponentního odpisování patří zejména:

- věrnější účetní zobrazení finanční situace, neboť obnova investice bude v dané míře pokryta jejími odpisy,
- rovnoměrnější dopady do výsledku hospodaření, nebo hlavní náhradní díly nebudou jednorázově účtovány do provozních nákladů, ale budou samostatně odpisovanou komponentou.²⁸

Příklad použití metody komponentního odpisování a porovnání s metodou rovnoměrného odpisování

Účetní jednotka pořídila obráběcí stroj za 5 mil. Kč, jehož předpokládaná doba použitelnost je 10 let. Nejvíce namáhanou součástíou jsou obráběcí nože, jejich PC činila 1 mil Kč a odhadovaná doba využitelnosti je pouze 2 roky.

Při standardní metodě rovnoměrných účetních odpisů uvedeného DHM by roční odpis činil: 5 mil. Kč / 10 let = 500 tis. Kč.

Po každých cca dvou letech by tento rovnoměrný průběh účetních nákladů byl jednorázově navýšen o 1 mil. Kč za výměnu obráběcích nožů. Účetní jednotka má v dané situaci samozřejmě možnost, za účelem respektování účetních principů, tvořit rezervu na náklady spojené s výměnou dané součástky, a tím omezit vliv uvedeného jednorázového nákladu v roce výměny.

Další možností pro účetní jednotku je vyčlenit obráběcí nože jako tzv. komponentu, která bude mít samostatný režim účetního odpisování. Roční odpis zvolené komponenty by v takovém případě činil:

$$1 \text{ mil. Kč} / 2 \text{ roky} = 500 \text{ tis. Kč}$$

a roční odpis zbývající části DHM:

$$4 \text{ mil. Kč} / 10 \text{ let} = 400 \text{ tis. Kč.}$$

Po dvou letech dojde k plánované výměně obráběcích nožů, přičemž v té době budou účetní odpisy činit:

- obráběcí nože: 2 x 500 tis. Kč = 1 mil. Kč (nulová ZC),
- zbývající část DHM: 2 x 400 tis. Kč = 800 tis. Kč,

²⁸ PACOVSKÝ, Tomáš. Komponentní odpisování v roce 2011. *Komponentní odpisování v roce 2011*[online]. 2011 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/302145-komponentni-odpisovani-v-roce-2011/>

- celkové oprávky DHM: 1 mil. Kč + 800 tis. Kč = 1,8 mil. Kč.

Původní opotřebovaná komponenta se vyřadí v nulové ZC. PC nových obráběcích nožů, včetně případných nákladů na instalaci vstoupí do nové PC DHM. Případná nenulová ZC komponenty by se při výměně jednorázově odepsala do nákladů. Dále bude účetní jednotka pokračovat v účetním odpisování stejným postupem.²⁹

zdroj: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/302145-komponentni-odpisovani-v-roce-2011>

²⁹ zdroj: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/302145-komponentni-odpisovani-v-roce-2011>

5. Opravné položky

Jednou se základních funkcí účetnictví je poskytovat věrný a pravdivý obraz o stavu majetku a financí účetní jednotky. “Opatrnost je v účetnictví definována jako rozumný odhad jevů, který eliminuje budoucí nejistoty a zabraňuje tak zhoršení finanční situace nebo zhoršení hospodářského výsledku či zatížení majetku”³⁰. Aby byla zachována věrnost a poctivost při sestavování účetní závěrky s ohledem na princip opatrnosti, postupují účetní jednotky podle § 25, odst. 3, zákona č. 563/1991 Sb., takže zahrnují jen zisky, které byly dosaženy a berou v úvahu všechna předvídatelná rizika a možné ztráty, které se týkají majetku a závazků a jsou jim známy do okamžiku sestavení účetní závěrky.

Zatímco odpisy vyjadřují trvalé snížení hodnoty majetku dle § 26, odst. 3, zákona č. 563/1991 Sb., opravnými položkami se vyjadřuje přechodné snížení hodnoty majetku. Opravné položky se tedy tvoří v případě, kdy došlo pouze k dočasnému snížení tržní hodnoty majetku oproti účetní hodnotě a je tu přítomen určitý předpoklad budoucího zvýšení hodnoty tohoto aktiva. Opravné položky slouží jednak jako nástroj daňové optimalizace při stanovení daňového základu (opravné položky zákonné) upravené podle zákona o rezervách č. 593/1992 Sb., a dále jako nástroj hojně využívaný v interních směrnících účetních jednotek, za účelem zachycení předpokládaných rizik a ztrát dle zákona č. 563/1991 Sb.

Z výše zmíněných informací vyplývá, že tvorba opravných položek vychází ze skutečností zjištěných při inventarizaci majetku. Inventarizací dle § 29, odst. 1, zákon č. 563/1991 Sb., účetní jednotky zjišťují skutečný stav veškerého majetku a závazků a ověřují, zda zjištěný skutečný stav odpovídá stavu majetku a závazků v účetnictví. Dle § 30, odst. 1, zákon č. 563/1991 Sb., se tyto stavy zjišťují:

- a) fyzickou inventurou u majetku, u kterého lze vizuálně zjistit jeho existenci, nebo
- b) dokladovou inventurou u závazků a majetku, u kterého nelze vizuálně zjistit jeho existenci, a to včetně jiných aktiv, jiných pasiv a skutečností účtovaných v knize podrozvahových účtů.

³⁰ SABÁČKOVÁ, Markéta. *Opravné položky z pohledu účetnictví a daní z příjmu*. Brno, 2009. Bakalářská práce. Masarykova univerzita

Vytvářením opravných položek se vyjadřuje dočasný pokles hodnoty některých složek majetku, mezi které patří zejména pohledávky, zásoby a dlouhodobý majetek³¹. V případě pohledávek, které vznikají podnikatelům následkem obchodování na obchodní úvěr, znamenají pro podnikatele určitou míru rizika, že mu nebudou zaplacený včas a v některých případech dokonce vůbec. Na tato reálné rizika je potřeba brát zřetel při snaze o věrné zobrazení v účetních výkazech. Podle US GAAP jsou tyto neuhrazené pohledávky ošetřeny dvojitým způsobem:

- a) metodou individuálního odpisu pohledávek, pomocí které se snížení hodnoty pohledávky odpisuje přímo do nákladů (Specific write-off method),
- b) metodou odhadu, kdy účetní jednotka vytvoří opravnou položku ve výši stanovené na základě (Allowance Method):
 - odhadu počtu starších neuhrazených pohledávek a jejich inkasovatelnosti za určité účetní období,
 - nebo se stanoví procentem z tržeb na obchodní úvěr za dané účetní období.

„Vytvořená opravná položka není věcí, ani právem nebo jinou majetkovou hodnotou. Není předmětem občansko-právních vztahů ani předmětem obchodně-právních vztahů. Opravnou položku nemůžeme prodat ani postoupit, ani darovat, nemůže být ani předmětem dědictví. Opravné položky mají kombinovanou právní úpravu. Proto rozlišujeme právní úpravu účetní a daňovou“³²

5.1. Daňové opravné položky

Každý podnikatel se v tržním prostředí může setkat s nepříjemnou skutečností, že jeho klient, či zákazník nedodrží termín splatnosti faktury. V takovém případě se pohledávka stává problematickou a účetní jednotka by měla ve svém účetnictví zohlednit tuto skutečnost. Jako nástroj řešení, může posloužit vytvoření opravné položky k pohledávce, čímž se podnikatel vyhne odvodům daní ze zisku, který mu vlastně nebyl vůbec uhrazen. Daňová účinnost opravných položek vychází z § 24, odst. 2, písm. i), zákona č. 586/1992 Sb., o daních

³¹ O účetních opravných položkách pojednává kapitola 4. 2. této práce

³² SABÁČKOVÁ, Markéta. *Opravné položky z pohledu účetnictví a daní z příjmu*. Brno, 2009. Bakalářská práce. Masarykova univerzita

z příjmů, kde se odkazuje na zákon č.593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně, ve znění pozdějších předpisů.

„Otázkou je, zda opravné položky chceme tvořit. Není to hloupá otázka, nemusíme tohoto nástroje využít za každou cenu a zrovna v tomto zdaňovacím období. Pokud směřujeme k daňové ztrátě, případně máme „v záloze“ řadu daňových ztrát z minulých let, které je třeba jako odčitatelné položky použít, aby nepropadly, stojí opravdu za úvahu zkoumat, zda chceme dále snižovat základ daně. Přednost bychom měli dát opravným položkám, které by se již příští rok tvořit nedaly, a o jejich daňový dopad bychom nenávratně přišli.“³³

Zákon o rezervách stanovuje v § 8 a 8a, zákona č.593/1992 Sb., že opravné položky se tvoří:

- a) k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení
- b) k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994

Dle § 8, odst. 1, zákona č.593/1992 Sb., opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení, mohou vytvořit poplatníci daně z příjmů, kteří vedou účetnictví, až do výše rozvahové hodnoty nepromlčených pohledávek přihlášených u soudu od zahájení insolvenčního řízení do konce lhůty stanovené v rozhodnutí soudu o úpadku nebo do konce lhůty podle insolvenčního zákona.

Dále dle § 8, odst. 2, zákona č. 593/1992 Sb. se tyto opravné položky zruší v návaznosti na výsledky insolvenčního řízení nebo v případě, že pohledávku účinně popřel insolvenční správce, věřitel nebo dlužník a zvláštní právní předpis těmto osobám právo popřít pohledávku přiznává.

Jestliže pominou důvody pro existenci opravné položky vytvořené podle tohoto ustanovení nebo na základě rozhodnutí poplatníka, je možné snížit vytvořenou opravnou položku na úroveň, která by mohla být vytvořena podle ustanovení § 8a. Poplatník pak pokračuje v tvorbě opravné položky podle § 8a.(§ 8, odst. 3, zákona č. 593/1992 Sb.)

Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám mohou dle § 8a, odst. 1, zákona č. 593/1992 Sb., vytvářet poplatníci daně z příjmů, kteří vedou účetnictví, za podmínky, že od konce sjednané doby splatnosti pohledávky uplynulo více než:

- a) 18 měsíců, až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,

³³ PILAŘOVÁ, Ivana. Účetní a daňový pohled na pohledávky po lhůtě splatnosti - účetní a zákonné opravné položky. *Účetní a daňový pohled na pohledávky po lhůtě splatnosti - účetní a zákonné opravné položky* [online]. 1. 12. 2010, č. 12 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d28525v35676-ucetni-a-danovy-pohled-na-pohledavky-po-lhute-splatnosti/?search_query=

b) 36 měsíců, až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky.

Dle § 8a, odst. 3, zákona č. 593/1992 Sb., zákonné opravné položky nelze uplatnit u pohledávek již odepsaných na vrub výsledku hospodaření a dále u pohledávek vzniklých:

- a) za členy obchodní korporace za upsaný vlastní kapitál,
- b) mezi spojenými osobami vymezenými v zákoně o daních z příjmů.

Dále zákon č. 593/1992 Sb. jasně vymezuje na základě § 2, odst. 2 tohoto zákona, opravné položky které se netvoří k pohledávkám vzniklých z titulu:

- a) cenných papírů a ostatních investičních nástrojů,
- b) úvěrů a zápůjček,
- c) ručení (s výjimkou ručení za celní dluh, ošetřeným podle § 8b, odst. 3, zákona č. 593/1992 Sb.),
- d) záloh,
- e) plnění ve prospěch vlastního kapitálu,
- f) úhrady ztráty obchodní korporace,
- g) smluvních pokut a úroků z prodlení (poplatků z prodlení, penále a jiných sankcí ze závazkových vztahů),
- h) k pohledávkám nabytým bezúplatně a k souboru pohledávek.

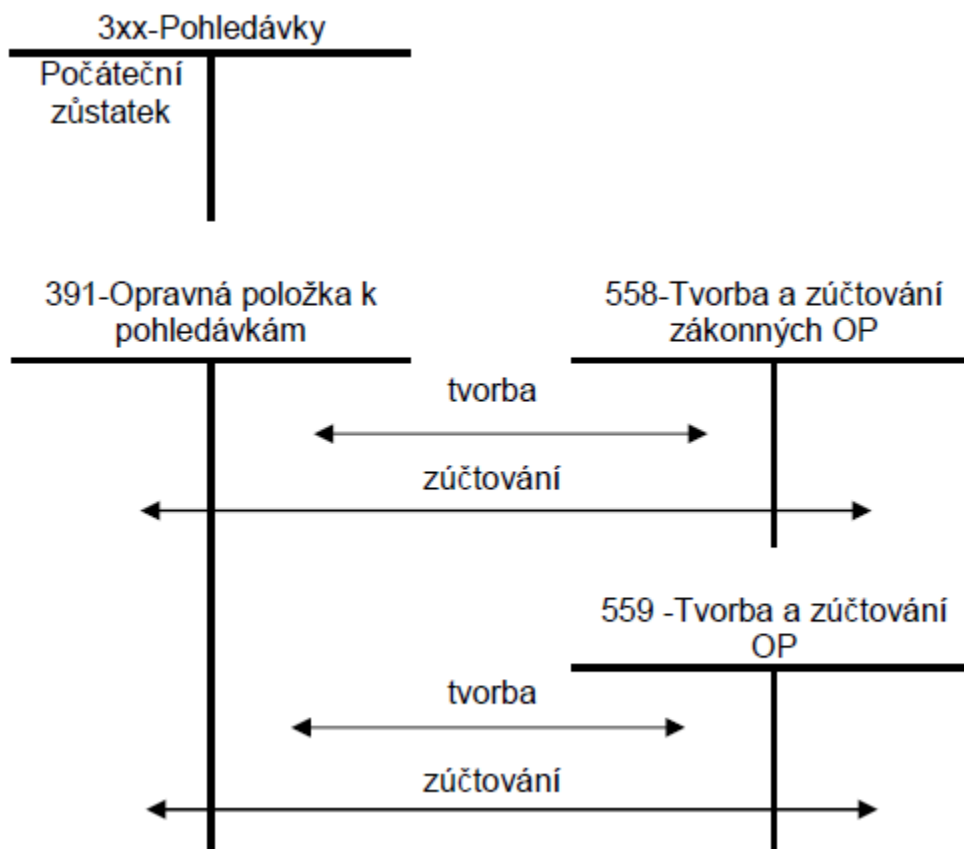
„Je zcela v rozporu se základními účetními zásadami ponechat pohledávku, která je po lhůtě splatnosti například šest měsíců, oceněnou původní jmenovitou hodnotou (či pořizovací cenou) bez korekce v podobě opravné položky.“³⁴

S ohledem na zásadu opatrnosti musí účetní jednotka vytvářet i účetní opravné položky, aby byly naplněny všechny atributy věrného a poctivého zobrazení a zároveň zohledněno snížení hodnoty účetního aktiva v čase.

Účtování a tvorba opravných položek

³⁴ PILAŘOVÁ, Ivana. Účetní a daňový pohled na pohledávky po lhůtě splatnosti - účetní a zákonné opravné položky. *Účetní a daňový pohled na pohledávky po lhůtě splatnosti - účetní a zákonné opravné položky* [online]. 1. 12. 2010, č. 12 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d28525v35676-ucetni-a-danovy-pohled-na-pohledavky-po-lhute-splatnosti/?search_query=

Obr. č. 15 – Účtování a tvorba opravných položek

Zdroj: TŮMOVÁ, Milena. *Zásada opatrnosti a její projevy v účetních výkazech*. Brno, 2007. Bakalářská práce. Masarykova univerzita

5.2. Účetní opravné položky

Jsou opravné položky bez daňové účinnosti a zvyšují tedy základ daně. Vytváří se na základě interní směrnice účetní jednotky například v případě vysoké míry rizikovosti pohledávky. To ale není jediný případ účetního aktiva, který podléhá znehodnocení. Dlouhodobý majetek vykazuje taktéž náchylnost k znehodnocení, ať už dlouhodobého charakteru, kdy tento pokles hodnoty řeší účetní odpisy, nebo dočasného snížení hodnoty, například pokud dojde k výjimečné události (např. havárie). V tomto případě opravná položka zobrazuje hodnotu, o kterou dočasně klesla hodnota majetku. Její tvorba tak zohledňuje aktuální výši hodnoty majetku. Po vykonání opravy se hodnota majetku vrátí do původní výše a opravná položka se zruší. Kromě pohledávek a dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku určitou náchylnost k opotřebení, tedy i k znehodnocení, vykazují i níže zmíněná aktiva, která je potřeba na znehodnocení pravidelně testovat a na která se eventuálně vytváří účetní opravné položky:

- a) Zásoby

- b) Pozemky
- c) Finanční majetek

Ve výsledovce se tvorba opravné položky projeví zvýšením nákladů a snížením účetního zisku. V případě zrušení opravné položky se naopak sníží náklady a zvýší zisk.

Obr. č. 16 - Výsledovka

VÝSLEDOVKA	
↑ Náklady ↑ OP	Výnosy
↓ Zisk	

Zdroj:

[http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d3986v5380-neuhrazene-pohledavky/?search_query=\\$index=474](http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d3986v5380-neuhrazene-pohledavky/?search_query=$index=474)

V rozvaze se opravné položky projevují jako korekce původní hodnoty (brutto hodnoty) majetku.

Obr. č. 17 - Rozvaha

ROZVAHA	
↓ Stálá aktiva ↑ OP	↓ Vlastní zdroje
↓ Oběžná aktiva ↑ OP	Cizí zdroje

Zdroj:

[http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d3986v5380-neuhrazene-pohledavky/?search_query=\\$index=474](http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d3986v5380-neuhrazene-pohledavky/?search_query=$index=474)

Opravné položky k dlouhodobému majetku

Tvorba opravných položek k dlouhodobému majetku není jeden z nejčastějších případů uplatnění opravných položek. Vychází to už ze samé podstaty dlouhodobého majetku jako aktiva, které podléhá spíše trvalému znehodnocování. Nicméně v případě výjimečné události, mohou nastat podmínky pro tvorbu opravné položky. K tomu abychom začali tvořit opravnou položku, musí jeho užitná hodnota výrazně klesnout oproti jeho účetní hodnotě za podmínky, že toto snížení hodnoty se nepovažuje za trvalé. Důvody přechodného snížení dlouhodobého majetku mohou být různé například:

- a) Odcizení majetku, v případě kdy se nedá vyloučit skutečnost, že se majetek může v budoucnu navrátit
- b) Poškození majetku, následkem drobné havárie přechodného charakteru
- c) Restrukturalizace výroby, když majetek přestal být technicky použitelný a za účelem zapojení do výrobního procesu je nutná jeho rekonstrukce

Opravné položky k zásobám

Vytváření opravných položek k zásobám je jev daleko častější v porovnání s tvorbou opravných položek k dlouhodobému majetku. Tyto opravné položky vytváří účetní jednotka, pokud se při inventarizaci zjistí, že ocenění zásob na skladě neodpovídá jejich tržní ceně. Může se tak stát například vlivem okolností na trhu a s tím souvisejícím poklesem tržní ceny těchto zásob. V případě když tato skutečnost nastane a za podmínky, že se jedná pouze o dočasné snížení hodnoty těchto zásob, je povinností účetní jednotky, s ohledem na zásadu opatrnosti, snížit ocenění těchto zásob tvorbou opravné položky. Tento postup se hojně používá zejména u sezonního zboží, zboží s blížícím se datem expirace nebo u poškozených zásob. Při tvorbě opravné položky účtujeme ve prospěch účtu účtové skupiny 19 – Opravné položky k zásobám a na vrub účtu účtové skupiny nákladů 55 – Odpisy, rezervy a opravné položky provozních nákladů. V případě, že se změní okolnosti na trhu a tím pominou důvody pro dočasné snížení hodnoty těchto zásob, opravné položky se zruší a ocenění zásob se vrátí na původní hodnotu.

Příklad účtování dočasného snížení ocenění zásob

Inventarizací zásob účetní jednotka zjistila, že po zboží v ceně 200 000,-Kč poptávka klesla. To by znamenalo ztrátu z jeho prodeje. Interní směrnici bylo rozhodnuto o tvorbě opravné položky k tomu zboží ve výši 50% z původní ceny. V dalším účetním období se část zboží prodalo za skladovou cenu, část bylo prodáno se 70% slevou. Zboží, které zbývalo bylo zlikvidováno. Opravnou položku může účetní jednotka zrušit i jednorázově nebo může být postupně rozpouštěna ve stejném poměru ke skutečnému vyřazení zboží, k němuž byla vytvořena.

Tabulka č. 2 - Účetní případ

Číslo	Popis účetního případu v jednotlivých letech	Částka v Kč	MD	D
1	Počáteční stav zásob k 31.12.2012	200 000	132	x
2	Ocenění zboží tvorbou opravné položky	100 000	559	196

Účetní případy v následujícím účetním období:

Tabulka č. 3 - Účetní případ (pokr.)

Číslo	Popis účetního případu v jednotlivých letech	Částka v Kč	MD	D
3	Vyskladněné zboží (prodané 16.3.2013)	100 000	504	132
4	Prodejní cena zboží	100 000	311	604
5	Zrušení části opravné položky	50 000	196	559
6	Vyskladněné zboží (prodané 1.6.2013)	50 000	504	132
7	Prodej zboží se 70% slevou	15 000	311	604
8	Zrušení části opravné položky	25 000	196	559
9	Likvidace zboží k 30.7.2013	50 000	549	132
10	Zrušení zbytku opravné položky	25 000	196	559

Zdroj: vlastní zpracování

Použité účty:

132 - Zboží na skladě a prodejnách

196 - Opravná položka ke zboží

559 - Tvorba a zaúčtování opravných položek

311 - Pohledávky z obchodních vztahů

604 - Tržby za zboží

549 - Manka a škody z provozní činnosti

504 - Prodané zboží

Opravné položky k pohledávkám

Jde o nejčastější typ opravných položek, se kterými se setkávají účetní jednotky. Vyjadřují skutečnost, že došlo k přechodnému snížení hodnoty pohledávek na základě zjištěných informací z inventarizace majetku. Jelikož pohledávka představuje jediný typ majetku, ke kterému účetní jednotka může vytvářet zákonné opravné položky, často se účetní jednotky uchylují k nesprávnému stanovisku při jejich oceňování. Ovšem z pohledu účetního, by se nemělo vůbec vycházet s hlediska daňového, které je upraveno zákonem č. 593/1992 Sb., o rezervách. Při tvorbě opravné položky účtujeme ve prospěch na účet 39 – Opravné položky k pohledávkám a souvztažně na vrub účtu nákladů. Při zrušení opravné položky pak účtujeme ve prospěch nákladů.

6. Závěr

S ohledem na celosvětový vývoj v podnikatelském prostředí je přirozené, že pravidla pro vedení účetnictví se liší v jednotlivých zemích a jsou tedy nezbytně také předmětem vývoje. Při hlubším pozorování je patrné, že tu existuje určitý společný ideový základ v jednotlivých účetních systémech, který se opírá o základní účetní principy.

Aby účetnictví splňovalo svou základní funkci, tedy poskytovalo kvalitní a nezkrácené informace o stavu účetní jednotky a tím usnadňovalo ekonomické rozhodování externích uživatelů na základě takto vyhotovených výkazů, jsou tyto účetní principy všeobecně přijímány a uznávány a jejich aplikace hraje klíčovou roli. Nicméně i přes velkou snahu současné mezinárodní harmonizace účetnictví dochází ve skutečnosti k interpretačním rozdílům těchto zásad. Tyto interpretační rozdíly se při aplikaci podle zákona č. 563/1991 Sb., týkají i zásady opatrnosti. Podle Mezinárodních účetních standardů je například nepřipustná tvorba rezerv na opravu hmotného majetku, avšak v souladu s českou legislativou je hojně užívanou metodou. Mezi další odlišnost patří například dočasné snížení hodnoty aktiva, které se v českých účetních standardech řeší pomocí tvorby opravných položek k pohledávkám, jejichž hodnota se při úspěšném vyinkasování vrací na historickou hodnotu nákladů oproti US GAAP, které zpětné vrácení hodnoty aktiva na úroveň historických nákladů nedovolují.

Zásada opatrnosti je ve vztahu k ostatním účetním zásadám považována za omezující v tom smyslu, že představuje určitou obezřetnost při účtování. Ukládá tedy účetní jednotce určitou povinnost o nejistých ztrátách účtovat, ale o nejistých ziscích nikoliv. Zásada opatrnosti s sebou nese velké množství souvislostí v účetnictví, které se projevují zejména tvorbou rezerv, opravných položek a odpisů.

I přes velký tlak, který vyvíjejí mezinárodní koncerny na harmonizaci účetnictví, zůstává i nadále otevřené pole pro diskuzi v otázkách souladu těchto účetních systémů.

Ve své práci jsem se zabýval vymezením zásady opatrnosti podle českých zákonů a vysvětlením jejich projevů v rámci účetnictví a daní. Tyto projevy jsem se pokusil interpretovat a objasnit na příkladech a zároveň doplnit o porovnání s postupy, uplatňovanými u mezinárodních korporací operujících na více trzích a vykazujících výsledky podle jiných než českých účetních standardů.

7. Shrnutí

Summary

The Bachelor thesis „ Application and effects of the Concept of Prudence in accounting statements“ focuses on defining the general idea and importance of the concept of prudence and predominantly examines its meaning and effects on accounting in the current business world. In the beginning the thesis theoretically develops the term “concept of prudence” and its significance amongst other accounting principles. It also takes into account the history of the principle of prudence and refers to a number of authors who studied examined this matter. Above that, it reveals the particular key instruments where the concept of prudence manifests itself. Thus, it presents the subject of accounting and tax provision, depreciation, write-off methods and valuation of assets. The aim of the thesis is to provide detailed legal composition and explanation of the use of aforementioned instruments of the concept of prudence. Furthermore, the thesis strives to demonstrate the application of the concept of prudence on valid accounting examples.

In addition, the Bachelor thesis compares those instruments from international perspective, in terms of International Accounting Standards, US Generally Accepted Accounting Principles and Czech Accounting Standards.

8. Seznam pramenů a literatury

Publikace

- DVOŘÁKOVÁ, D. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. 3. vyd. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-3652-2.
- MÜLLEROVÁ, L. -- VOMÁČKOVÁ, H. -- DVOŘÁKOVÁ, D. *Účetní předpisy pro podnikatele : (zákon o účetnictví, prováděcí vyhláška k zákonu, České účetní standardy)*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-363-8
- JANHUBA, Miloslav. *Základy teorie účetnictví*. Vyd. 1. V Praze - Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0852-4.
- BELKAOUI, A. R *Accounting Theory*. : International Thomson Computer Press, 2004. ISBN 1844800296.
- BOHUŠOVÁ, Hana. *Harmonizace účetnictví a aplikace IAS/IFRS*. : ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-366-9
- SVATOŠOVÁ, J.—TRÁVNÍČKOVÁ, H. *Účtová osnova, České účetní standardy, postupy účtování pro podnikatele 2012*. Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 80-7263-249-3
- CHALUPA,R. -- KADLEC,J. -- PILÁTOVÁ,J. -- PROCHÁZKOVÁ,D. -- SEDLÁK,R. -- SKÁLOVÁ,J – TKÁČ,R. – VLACH,P. *Abeceda účetnictví pro podnikatele*. Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-726-3.
- MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2011*. Praha: GRADA Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3944-1
- KISLINGEROVÁ, Eva. *Oceňování podniku*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C H Beck, 2001. ISBN 9788071795292.
- *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) 2005 včetně Mezinárodních účetních standardů (IAS) a Interpretací k 1. lednu 2005*. Praha: International Accounting Standards Board, 2005. ISBN 80-239-5721-X.

Legislativní prameny

- zákon č. 563/1991 Sb., zákon o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 593/1991 Sb., zákon o rezervách, rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů
- České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb.
- Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení č. 563/1991 Sb., zákona o účetnictví ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev
- zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon)

Elektronické prameny

- PROCHÁZKA, David. Snížení hodnoty aktiv - konkrétní projev zásady opatrnosti v účetních výkazech. In: *Snížení hodnoty aktiv - konkrétní projev zásady opatrnosti v účetních výkazech* [online]. [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: https://webhosting.vse.cz/prochazd/media/Materialy/VSE/Veda/2008/2008_Zitomir.pdf
- POLÁČKOVÁ, Jana. *Rezervy a dohadné položky v účetnictví podniku* [online]. Brno, 2012 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/347747/esf_b/BAKALARSKA_PRACE_-_REZERVY.txt.
Bakalářská práce. Masarykova univerzita
- PILAŘOVÁ, Ivana. Účetní a zákonné rezervy. *Účetní a zákonné rezervy* [online]. 2011, č. 12 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d36145v45857-ucetni-a-zakonne-rezervy/>
- Tvorba rezervy na daň z příjmů. *Tvorba rezervy na daň z příjmů* [online]. 2013, č. 1 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: <http://www.podnikator.cz/provoz-firmy/ucetnictvi-a-dane/dane/n:18577/Tvorba-rezervy-na-dan-z-prijmu>
- PILAŘOVÁ, Ivana. Účetní odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku. *Účetní odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku* [online]. 2007, č. 6 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d2247v2990-ucetni-odpisy-dlouhodobeho-hmotneho-a-nehmotneho-majetku/>
- *Centrum pro rozvoj ekonomického vzdělávání* [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.ceed.cz/podnik_ekonomika/invmaj_a_techrozvoj/544rovnomerne_odpisy.htm

- *Centrum pro rozvoj ekonomického vzdělávání* [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z:http://www.ceed.cz/podnik_ekonomika/invmaj_a_techrozvoj/545zrychlene_odpisy.htm
- VALOUCH, Petr. *Účetní a daňové odpisy 2012* [online]. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2012, s. 45 [cit. 2014-04-18]. ISBN 978-80-247-7713-9
- PACOVSKÝ, Tomáš. Komponentní odpisování v roce 2011. *Komponentní odpisování v roce 2011*[online]. 2011 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/302145-komponentni-odpisovani-v-roce-2011/>
- SABÁČKOVÁ, Markéta. *Opravné položky z pohledu účetnictví a daní z příjmu*. Brno, 2009. Bakalářská práce. Masarykova univerzita
- PILAŘOVÁ, Ivana. Účetní a daňový pohled na pohledávky po lhůtě splatnosti - účetní a zákonné opravné položky. *Účetní a daňový pohled na pohledávky po lhůtě splatnosti - účetní a zákonné opravné položky* [online]. 1. 12. 2010, č. 12 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d28525v35676-ucetni-a-danovy-pohled-na-pohledavky-po-lhute-splatnosti/?search_query=

9. Seznam obrázků a tabulek

Obr. č. 1 – Účtování rezerv.....	14
Obr. č. 2 – Odpisování dlouhodobého hmotného majetku.....	28
Obr. č. 3 – Roční odpisová sazba pro hmotný majetek.....	29
Obr. č. 4 - Roční odpisová sazba (o 10%).....	29
Obr. č. 5 - Roční odpisová sazba (o 15%).....	30
Obr. č. 6 - Roční odpisová sazba (o 10%).....	30
Obr. č. 7 - Vzorec pro výpočet rovnoměrných odpisů.....	31
Obr. č. 8 – Vysvětlivky 1.....	31
Obr. č. 9 - Koeficienty pro zrychlené odpisování.....	32
Obr. č. 10 - Vzorce pro výpočet zrychleného odpisování.....	33
Obr. č. 11 – Vysvětlivky 2.....	33
Obr. č. 12 – Rovnoměrné odpisy.....	34
Obr. č. 13 - Zrychlené odpisy.....	35

Obr. č. 14 – Vzorec pro výpočet odpisů (lineární metoda).....	38
Obr. č. 15 - Účtování a tvorba opravných položek.....	45
Obr. č. 16 – Výsledovka.....	47
Obr. č. 17 – Rozvaha.....	48
Tabulka č. 1 – Tvorba a čerpání zákonných rezerv.....	19
Tabulka č. 2 – Účetní případ.....	48
Tabulka č. 3 – Účetní případ (pokr.).....	49